

РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 37.014.25:378.4(4)(09)»71»

Дацко Ольга

Сумський національний аграрний університет

ORCID ID 0000-0001-9246-2365

DOI 10.24139/2312-5993/2018.06/003-013

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТІВ У ПРАКТИЦІ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено сучасний стан розвитку національних асоціацій закладів вищої освіти – Асоціації університетів України та Спілки ректорів вищих навчальних закладів України. Схарактеризовано цільові пріоритети зазначених професійних громадських організацій. Здійснено порівняльний аналіз напрямів міжнародної діяльності національних асоціацій закладів вищої освіти України та Європейської асоціації університетів і на його основі визначено можливості використання досвіду Європейської асоціації університетів у практиці вітчизняних закладів вищої освіти.

Ключові слова: Європейська асоціація університетів, Всеукраїнська громадська організація «Асоціація університетів України», громадська організація «Спілка ректорів вищих навчальних закладів України», міжнародна співпраця.

Постановка проблеми. Входження України до європейського та світового освітнього простору передбачає налагодження активної взаємодії українських закладів вищої освіти з європейськими та міжнародними освітніми організаціями і, насамперед, Європейською асоціацією університетів як лідером у формуванні європейської освітньої політики. Незаперечним є факт, що вітчизняна система вищої освіти в сучасних умовах знаходиться у стані активного пошуку шляхів реалізації положень Болонського процесу, оскільки, незважаючи на значні здобутки в цьому напрямі, низка проблем залишилася невирішеною. У цьому контексті доцільним бачиться використання досвіду Європейської асоціації університетів у практиці вітчизняних закладів вищої освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Зауважимо, що в умовах євроінтеграції України спостерігається підвищення інтересу вітчизняних учених до діяльності освітніх організацій різних рівнів – світового, європейського, національного тощо. Вивченням досвіду Європейської асоціації університетів та інших освітніх організацій займалися такі українські дослідники, як В. Білокопитов (Білокопитов, 2012), М. Бойченко (Бойченко, 2015), І. Єременко, А. Сбруєва (Єременко та Сбруєва, 2017), Г. Улановська (Улановська, 2016) та ін. у межах висвітлення більш широкого кола питань, присвячених функціонуванню системи вищої освіти зарубіжних країн. Разом із тим зауважимо, що досвід діяльності українських освітніх організацій та

можливості використання досвіду окреслених вище європейських організацій поки що не знайшли цілісного висвітлення.

Тому **мета даної статті** полягає у висвітленні можливостей використання досвіду Європейської асоціації університетів у практиці вітчизняних закладів вищої освіти.

Для реалізації мети було використано комплекс **методів дослідження**: загальнонаукових (аналіз, синтез, зіставлення, узагальнення, систематизація) для вивчення наукових та документальних джерел із даної тематики; конкретно-наукових: метод порівняльного аналізу, за допомогою якого виявлено спільні й відмінні риси в напрямках діяльності європейських та українських освітніх організацій, та метод наукової екстраполяції для виявлення можливостей використання досліджуваного досвіду європейських країн у процесі подальших модернізаційних перетворень вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу. Згідно з Законом України «Про вищу освіту», одним із учасників процесу прийняття рішень у сфері вищої освіти виступають громадські організації. У контексті нашого дослідження на особливу увагу заслуговують такі громадські організації, як Всеукраїнська громадська організація «Асоціація університетів України» та громадська організація «Спілка ректорів вищих навчальних закладів України».

Як зазначено у статуті Асоціації, метою ВГО «Асоціація університетів України» є задоволення та захист законних соціальних, економічних, творчих, наукових, освітніх, національно-культурних та інших спільних інтересів своїх членів, сприяння створенню правових і організаційних умов для розширення академічних свобод, університетської автономії, науки й освіти для сталого розвитку. Основними завданнями Асоціації є:

- сприяння обміну досвідом, координації та організації сумісної діяльності вищих навчальних закладів та наукових інституцій у галузі вдосконалення науково-дослідної, навчально-методичної, культурно-просвітницької та громадської діяльності у сфері підготовки кадрів з вищою освітою та вищою кваліфікацією, формуванню свідомості нової якості в молодого покоління;
- сприяння приведенню основних положень національних нормативних актів до основних положень міжнародних нормативних актів щодо академічних свобод і університетської автономії у сфері вищої освіти;
- сприяння реалізації конституційних прав і свобод громадян України, підвищенню ролі особистості у громадянському суспільстві;
- сприяння проведенню діяльності щодо поширення національних традицій та досягнень вищої освіти та науки України у світовому науково-освітньому просторі;
- організація й розширення міжнародного співробітництва членів Асоціації в галузі науково-дослідної та навчально-методичної

діяльності, розробка сумісних програм та планів, спрямованих на вдосконалення університетської освіти та наукових досліджень;

- сприяння стимулюванню інноваційної діяльності, появі нових ідей, ініціатив та проектів культурного, соціального, наукового, освітнього й економічного розвитку у сфері вищої освіти України та окремих її регіонів;
- ефективне використання інтелектуального потенціалу членів Асоціації та сприяння забезпеченню захисту і правомірному використанню об'єктів права інтелектуальної власності членів Асоціації;
- підготовка рекомендацій і пропозицій із питань вищої освіти та представлення їх на розгляд органам державної влади й управління, органам самоврядування, урядовим структурам;
- координація співпраці серед членів Асоціації та сприяння їх мобільності (*Статут ВГО*).

Громадська організація «Спілка ректорів вищих навчальних закладів України» створена й діє з метою задоволення та захисту прав і інтересів членів Організації, сприяння поліпшенню якості підготовки фахівців із вищою освітою, забезпечення автономії вищих навчальних закладів, координації вищих навчальних закладів України в навчальній, науковій, економічній, юридичній, гуманітарній та інших сферах діяльності, а також підвищення ролі вищих навчальних закладів у суспільному житті країни.

Основними завданнями діяльності Організації є:

- забезпечення задоволення й захисту прав і законних інтересів ректорів та очолюваних ними вищих навчальних закладів у відносинах з органами державної влади, професійними організаціями, громадськими об'єднаннями й утворюваними ними органами;
- співробітництво з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, професійними організаціями, громадськими об'єднаннями та утворюваними ними органами;
- участь у громадсько-державному партнерстві у сфері освіти, науки і міжнародній діяльності;
- сприяння захисту пріоритетів освіти, науки і культури як визначальних чинників соціально-економічного й духовного розвитку держави та всього суспільства;
- міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти і науки (*Статут громадської організації, 2016*).

Зауважимо, що зазначені вище організації мають різний вплив на формування освітньої політики нашої держави. Порівнюючи мету й завдання «Асоціації університетів України» та «Спілки ректорів вищих навчальних закладів України», наголосимо, що саме діяльність Спілки є більш узгодженою з цільовими пріоритетами європейських освітніх організацій і, насамперед, Європейської асоціації університетів у таких

позиціях, як забезпечення якості вищої освіти, розвиток університетської автономії, розвиток наукових досліджень та інновацій.

Також зазначимо, що спільним серед завдань як окреслених вище вітчизняних, так і європейських організацій є розвиток міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти і науки. Необхідність міжнародного співробітництва задекларована в Законі України «Про вищу освіту», основними напрямками якого, згідно з даним нормативним актом, є:

- 1) участь у програмах двостороннього та багатостороннього міждержавного і міжуніверситетського обміну студентами, аспірантами, докторантами, педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками;
- 2) проведення спільних наукових досліджень;
- 3) організація міжнародних конференцій, симпозіумів, конгресів та інших заходів;
- 4) участь у міжнародних освітніх та наукових програмах;
- 5) спільна видавнича діяльність;
- 6) надання послуг, пов'язаних із здобуттям вищої та післядипломної освіти, іноземним громадянам в Україні;
- 7) створення спільних освітніх і наукових програм з іноземними вищими навчальними закладами, науковими установами, організаціями;
- 8) відрядження за кордон педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників для педагогічної, науково-педагогічної та наукової роботи відповідно до міжнародних договорів України, а також договорів між такими вищими навчальними закладами й іноземними партнерами;
- 9) залучення педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників іноземних вищих навчальних закладів для участі в педагогічній, науково-педагогічній та науковій роботі у вищих навчальних закладах України;
- 10) направлення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах України, на навчання у закордонних вищих навчальних закладах;
- 11) сприяння академічній мобільності наукових, науково-педагогічних працівників та осіб, які навчаються;
- 12) інші напрями і форми, не заборонені законом (*Закон України «Про вищу освіту», 2014*).

Говорячи про міжнародну співпрацю окреслених вище українських асоціацій, зауважимо, що даних щодо такої діяльності Асоціації університетів України у відкритому доступі немає, так само, як і сайту організації. Натомість Спілкою ректорів вищих навчальних закладів України укладено міжнародні угоди про співпрацю з низкою європейських освітніх організацій: Конференцією Ректорів академічних шкіл Польщі (KRASP), Фундацією польських ректорів (FRP), Чеською конференцією ректорів, Конференцією президентів університетів (Франція), Конференцією директорів французьких інженерних шкіл, Конференцією ректорів вищих

навчальних закладів Німеччини, Канадським бюро міжнародної освіти (Громадська організація).

Співпраця з окресленими організаціями здійснюється за такими напрямками:

- мобільність студентів;
- обмін викладацьким складом;
- спільна науково-дослідна діяльність;
- участь у наукових конференціях;
- обмін навчальними матеріалами та інформацією;
- спеціальні короткострокові академічні, навчальні та культурні програми;
- професійний розвиток (Громадська організація).

У цьому контексті зауважимо, що основними напрямками співпраці Європейської асоціації університетів із європейськими та міжнародними освітніми організаціями, висвітлених нами в попередніх публікаціях (Datsko, 2018), є: забезпечення якості вищої освіти та створення гнучких і прозорих процедур її оцінки; розвиток докторської освіти, наукових досліджень та інновацій; розвиток мобільності та інтернаціоналізація вищої освіти тощо.

Отже, порівняльний аналіз напрямів співпраці Спільки ректорів вищих навчальних закладів України та напрямів співпраці Європейської асоціації університетів з міжнародними партнерами засвідчив відсутність в Україні такого важливого напрямку, як забезпечення якості. І це не є випадковістю, оскільки Законом України «Про вищу освіту» (*Закон України «Про вищу освіту», 2014*) цей напрям також не передбачено.

Одним із шляхів долучення до процедур забезпечення якості європейського рівня є членство в Європейській асоціації університетів. ЄАУ пропонує такі категорії членства:

- повне індивідуальне членство (individual full members);
- асоційоване індивідуальне членство (individual associate members);
- повне колективне членство (individual full members);
- асоційовано колективне членство (individual full members) (EUA. *Types of membership*).

Повним індивідуальним членом може бути ЗВО, який здійснює науково-дослідну діяльність, пропонує програми підготовки фахівців двох або трьох рівнів (бакалаврські, магістерські, докторські) й отримує пряме державне фінансування та безперервно функціонує протягом п'яти років. Повні індивідуальні члени мають доступ до всіх послуг та конференцій ЄАУ, право голосу в Генеральній Асамблеї ЄАУ та можливість проводити вибори.

Асоційованим індивідуальним членом може бути ЗВО, який здійснює професійну підготовку на першому та другому рівнях (бакалаврат, магістратура), але не відповідає критерію провадження науково-дослідної

діяльності, установленому для повних членів. Асоційовані індивідуальні члени мають доступ до всіх послуг та конференцій ЄАУ, але не мають права голосу в Генеральній Асамблеї ЄАУ та можливості проводити вибори.

Повними колективними членами можуть бути національні конференції ректорів, що представляють університети країни і мають право подавати заявку на повне колективне членство.

Асоційованими колективними членами можуть бути європейські мережі університетів або інших закладів вищої освіти, які мають досить широке європейське представництво. Також право на асоційоване членство мають національні асоціації інших ЗВО, рекомендовані повним колективним членом цієї країни (EUA. *Types of membership*).

Європейські та інші організації, які зацікавлені в європейському співробітництві у сфері вищої освіти, можуть подати заявку на «афілійований» статус. Це дає можливість організаціям, які мають спільні з ЄАУ цілі, брати участь у роботі Європейської асоціації університетів та отримувати користь від послуг, інформації, конференцій та проектів ЄАУ.

У цьому контексті зауважимо, що досліджувані нами вітчизняні асоціації не входять до складу ЄАУ як колективні члени, однак окремі ЗВО є індивідуальними повними чи асоційованими членами ЄАУ.

Таблиця 1

Українські університети-члени Європейської асоціації університетів
(EUA. *Member directory*)

Повні члени	№	Назва	Місце знаходження
	1.	Буковинський державний медичний університет	Чернівці
	2.	Донецький національний університет	Донецьк
	3.	Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Бара	Кривий Ріг
	4.	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки	Луцьк
	5.	Національний університет «Львівська політехніка»	Львів
	6.	Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова	Київ
	7.	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	Харків
	8.	Національний університет «Одеська юридична академія»	Одеса
	9.	Національний університет «Кієво-Могилянська академія» (НаУКМА)	Київ
	10.	Одеська національна академія харчових технологій	Одеса
	11.	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова	Одеса
	12.	Одеський національний морський університет	Одеса
	13.	Одеський національний політехнічний університет	Одеса
	14.	ДВНЗ «Ужгородський національний університет»	Ужгород

	15.	Сумський державний університет	Суми
	16.	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	Київ
	17.	Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя	Тернопіль
	18.	Тернопільський національний економічний університет	Тернопіль
	19.	Університет банківської справи Національного банку України	Київ
	20.	Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна	Харків
	21.	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника	Івано-Франківськ
	22.	Вінницький національний технічний університет	Вінниця
	23.	Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого	Харків
Асоційовані члени	24.	Університет імені Альфреда Нобеля	Дніпро
	25.	Київський університет імені Бориса Грінченка	Київ
	26.	Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського	Тернопіль

Отже, за інформацією, поданому на сайті Європейської асоціації університетів (EUA. *Member directory*), станом на 2018 рік індивідуальними членами Асоціації є 26 вітчизняних ЗВО.

Переваги членства в ЄАУ полягають у:

- отриманні регулярно оновлюваної інформації про Європейський простір вищої освіти та розвиток науково-технічної політики;
- можливості участі у щорічних конференціях та широкому спектрі тематичних заходів із відомими європейськими й міжнародними науковцями;
- можливості участі у проектах і дослідженнях;
- можливості участі в семінарах та практичних заняттях, а також у всіх видах корпоративних заходів;
- можливості участі в обміні думками з колегами та провідними експертами про останні тенденції й передові практики з різних областей;
- можливості підписатися на регулярні публікації, звіти та аналізи ключових досліджень у сфері вищої освіти;
- праві на членство в Раді із захисту докторських дисертацій Європейської асоціації університетів (*EUA Council for Doctoral Education*);
- можливості зареєструватися – за пільговою ціною – в Інституційній програмі оцінювання якості вищої освіти (*Institutional Evaluation Programme*) (Відділ міжнародних зв'язків).

Незважаючи на той факт, що низка вітчизняних університетів є індивідуальними членами ЄАУ, електронне листування та он-лайн інтерв'ю

зі співробітниками міжнародних відділів зазначених університетів засвідчили, що українські ЗВО не беруть активної участі у формуванні європейської освітньої політики та Інституційній програмі оцінювання якості вищої освіти.

Зважаючи на викладені вище міркування вважаємо за доцільне визначити можливості використання досвіду Європейської асоціації університетів у практиці вітчизняних закладів вищої освіти на національному та інституційному рівнях.

На *національному рівні* необхідним є:

- удосконалення законодавства у сфері вищої освіти, зокрема в напрямі введення зовнішнього (міжнародного) виміру забезпечення якості вищої освіти, що уможливить участь закладів вищої освіти в Інституційній програмі оцінювання якості;
- збільшення обсягів державного фінансування закладів вищої освіти, зокрема щодо підтримки інноваційного розвитку ЗВО та наукових досліджень;
- підвищення прозорості діяльності національних професійних об'єднань у сфері вищої освіти/національних асоціацій закладів вищої освіти, зокрема через оприлюднення на сайті організації актуальної інформації про напрями її діяльності, публікації звітів про діяльність національних організацій, у тому числі й міжнародну;
- налагодження міжнародної співпраці національних асоціацій закладів вищої освіти з Європейською асоціацією університетів та її партнерами.

На *інституційному рівні* доцільним бачиться:

- розвиток інституційної мобільності;
- розвиток мобільності студентів, науково-педагогічних кадрів та адміністрації закладів вищої освіти;
- розвиток наукових досліджень та інновацій;
- поширення позитивного досвіду вітчизняних закладів вищої освіти щодо членства в Європейській асоціації університетів через оприлюднення на сайтах університетів-членів ЕАУ інформації про міжнародну діяльність у цьому напрямі (участь у конференціях ЕАУ, інституційній програмі оцінювання, спільних проектах та дослідженнях);
- створення у вітчизняних ЗВО умов для міжнародної співпраці, зокрема через покращення матеріально-технічної бази закладу й підвищення рівня володіння англійською мовою науково-педагогічним складом як мовою міжнародної комунікації та наукових досліджень.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. У результаті вивчення сучасного стану розвитку національних асоціацій закладів вищої освіти – Асоціації університетів України та Співки ректорів вищих навчальних

закладів України ми дійшли висновку про необхідність удосконалення їхньої внутрішньої й зовнішньої діяльності на основі позитивного зарубіжного досвіду. У цьому контексті перспективними бачаться такі напрями імплементації досвіду Європейської асоціації університетів у практиці вітчизняних закладів вищої освіти: на національному рівні: удосконалення законодавства у сфері вищої освіти; збільшення обсягів державного фінансування закладів вищої освіти; підвищення прозорості діяльності національних асоціацій закладів вищої освіти; налагодження міжнародної співпраці національних асоціацій закладів вищої освіти з Європейською асоціацією університетів та її партнерами; на інституційному рівні: розвиток інституційної мобільності; розвиток мобільності студентів, науково-педагогічних кадрів та адміністрації закладів вищої освіти; розвиток наукових досліджень та інновацій; поширення позитивного досвіду вітчизняних закладів вищої освіти щодо членства в ЄАУ; створення у вітчизняних ЗВО умов для міжнародної співпраці тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білокопитов, В. І. (2012). *Діяльність міжнародних організацій із забезпечення якості вищої освіти в контексті болонського процесу* (дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01). Суми (Bilokopytov, V. I. (2012). *Activity of international organizations in quality assurance of higher education within Bologna Process* (PhD thesis). Sumy).
2. Бойченко, М. А. (2015). Діяльність міжнародних організацій у сфері освіти обдарованих і талановитих школярів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5 (49), 33–40 (Boichenko, M. A. (2015). Activities of international organizations in the sphere of gifted and talented education. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 5 (49), 33–40).
3. Відділ міжнародних зв'язків Буковинського державного медичного університету. *Європейська Асоціація Університетів (EUA)*. Режим доступу: <http://inter.bsmu.edu.ua/miznarodni-asociaciie/evropejska-asociacia-universitetiv-eua> (Department of International Relations of Bukovinian State Medical University. *European University Association (EUA)*. Retrieved from: <http://inter.bsmu.edu.ua/miznarodni-asociaciie/evropejska-asociacia-universitetiv-eua>).
4. Громадська організація «Спілка ректорів вищих навчальних закладів України». *Документи. Міжнародні договори*. Режим доступу: <http://www.vnz.univ.kiev.ua/ua/4-dokumenty> (Public organization "Union of Rectors of Higher Educational Institutions of Ukraine". Documents. International agreements. Retrieved from: <http://www.vnz.univ.kiev.ua/ua/4-dokumenty>).
5. Єременко, І., Сбруєва, А. (2017). Забезпечення якості підготовки докторів філософії в контексті розбудови Європейського простору вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 10 (74), 86–103 (Yeremenko, I., Sbruieva, A. (2017). Quality assurance of doctoral training in the context of the development of the European higher education area. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 10 (74), 86–103). DOI 10.24139/2312-5993/2017.10/086-103
6. Закон України «Про вищу освіту» (2014). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 37–38, ст. 2004 (Law of Ukraine "On Higher Education" (2014). *Bulletin of the Supreme Council*, 37–38, 2004).

7. *Статут Всеукраїнської громадської організації «Асоціація університетів України»* (Statute of All-Ukrainian public organization "Association of Universities of Ukraine"). Retrieved from: <http://moodle.chdu.edu.ua/mod/resource/view.php?inpopup=true&id=33236>.

8. *Статут громадської організації «Спілка ректорів вищих навчальних закладів України» (нова редакція)* (Statute of the public organization "Union of Rectors of Higher Educational Institutions of Ukraine" (new edition)). (2016).

9. Улановська, А. С. (2016). *Організаційно-педагогічні засади діяльності Європейського студентського союзу як суб'єкта Болонського процесу* (дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01). Суми (Ulanovska, A. S. (2016). *Organizational and Educational Foundations of the European Students' Union's Activity as a Subject of the Bologna Process* (PhD thesis). Sumy).

10. Dasko, O. (2018). Cooperation of European University Association with European educational organizations: modern trends. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* (Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies), 4 (78), 3–10. DOI 10.24139/2312-5993/2018.04/003-010.

11. European University Association. *Member directory*. Retrieved from: <https://eua.eu/about/member-directory.html>.

12. European University Association. *Types of membership*. Retrieved from: <https://eua.eu/about/become-a-member.html>.

РЕЗЮМЕ

Дацко Ольга. Возможности использования опыта Европейской ассоциации университетов в практике отечественных высших учебных заведений.

В статье освещено современное состояние развития национальных ассоциаций высших учебных заведений – Ассоциации университетов Украины и Союза ректоров высших учебных заведений Украины. Охарактеризованы целевые приоритеты указанных профессиональных общественных организаций. Осуществлен сравнительный анализ направлений международной деятельности национальных ассоциаций высших учебных заведений Украины и Европейской ассоциации университетов и на его основе определены возможности использования опыта Европейской ассоциации университетов в практике отечественных высших учебных заведений.

Ключевые слова: Европейская ассоциация университетов, Всеукраинская общественная организация «Ассоциация университетов Украины», общественная организация «Союз ректоров высших учебных заведений Украины», международное сотрудничество.

SUMMARY

Datsko Olha. The possibilities of implementation of the European University Association experience in the practice of domestic higher education institutions.

Introduction. Integration of Ukraine into the European and world educational space involves active interaction of Ukrainian higher education institutions with European and international educational organizations and, first of all, the European University Association as a leader in the formation of European educational policy.

The aim of the article is to highlight the possibilities of implementation of the European University Association experience in the practice of domestic higher education institutions.

Research methods: *general scientific (analysis, synthesis, comparison, generalization, systematization) for studying scientific and documentary sources on this subject; concrete scientific methods: the method of comparative analysis, which revealed common and distinctive features in the activities of European and Ukrainian educational organizations, and the method of scientific extrapolation to reveal the possibilities of using the discussed experience of European countries in the process of further modernization transformations of higher education in Ukraine.*

Conclusions and prospects for further research. *As a result of the study of the current state of development of the national associations of higher education institutions – the Association of Universities of Ukraine and the Union of Rectors of Higher Educational Institutions of Ukraine, we came to the conclusion that it is necessary to improve their internal and external activities on the basis of positive foreign experience. In this context, the following areas of implementation of the experience of the European University Association in the practice of domestic higher education institutions are promising: at the national level: improvement of legislation in the field of higher education; increasing the amount of state funding of higher education institutions; increasing transparency of the activities of national associations of higher education institutions; establishing international cooperation of national associations of higher education institutions with the European University Association and its partners; at the institutional level: development of institutional mobility; development of mobility of students, scientific-pedagogical staff and administration of institutions of higher education; development of research and innovations; dissemination of positive experience of domestic higher education institutions regarding their membership in EUA; creation of conditions for international cooperation in the domestic HEIs, etc.*

Key words: *European University Association, All-Ukrainian public organization “Association of Universities of Ukraine”, public organization “Union of Rectors of Higher Educational Institutions of Ukraine”, international cooperation.*

УДК 371.13:37.13

Оксана Зосименко

КЗ Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

ORCID ID 0000-0003-2080-6178

DOI 10.24139/2312-5993/2018.06/013-025

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ: ОПИС ДОСВІДУ

У статті здійснено спробу опису зарубіжного досвіду організації процесу професійної підготовки педагогів до роботи з обдарованими дітьми. Автором представлено систему роботи з обдарованими дітьми Республіки Білорусь, розглянуто низку форм навчання таких дітей у закладах загальної середньої освіти й закладах додаткової освіти. Висвітлено основні компоненти професійної підготовки вчителя до роботи з обдарованими дітьми, його професійно-особистісні якості. Розкрито особливості співпраці закладів вищої освіти з закладами загальної середньої освіти та доведено доцільність введення до освітнього процесу